

УДК. 911.2.502.4

Гриник Марія Іванівна

Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна, e-mail:
mariiahrynyk@gmail.com

Цуркан Марія Вікторівна

Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Скульчук Андрій Андрійович

Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Андрусяк Наталя Степанівна,
кандидат біологічних наук, доцент

Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна, e-mail:
n_andrusyak@ukr.net

ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ

Мета: проаналізувати сучасний стан геотуристичних об'єктів Карпатського національного природного парку та визначити перспективи їх використання для розвитку геотуризму.

Для досягнення поставленої мети використовувалися *методи* теоретичного аналізу, описовий, картографічний. У статті проаналізовано теоретичну інформацію про геотуризм та геотуристичні об'єкти. Охарактеризовано туристичні маршрути і освітньо-наукові стежки, в яких залучені геотуристичні об'єкти Карпатського національного парку та розроблена картосхема їх розташування.

Результати: здійснено теоретичне обґрунтування використання в туристичній практиці геологічних об'єктів Карпатського НПП. Розроблена таблиця їх сучасного практичного використання.

Наукова новизна: здійснено аналіз теоретичного матеріалу, що може бути використаний екскурсоводами як індивідуальний текст. Розроблено таблицю практичного використання геотуристичних об'єктів Карпатського НПП, яка може бути використана для планування туристичних маршрутів та екскурсій.

Практична значимість: дана стаття дозволяє використати досліджену інформацію з метою залучення геотуристичних об'єктів Карпатського НПП до туристичних маршрутів та вдосконалення вже наявних освітньо-наукових та екологічних стежок КНПП.

Ключові слова: геотуристичні об'єкти, геотуризм, Карпатський національний природний парк, туристичний маршрут, освітньо-наукова стежка, екологічна стежка.

УДК. 911.2.502.4

Гриник Марія Івановна

Черновицкий национальный университет имени
Юрия Федьковича, г. Черновцы, Украина, e-mail:
mariiahrynyk@gmail.com

Цуркан Мария Викторовна

Черновицкий национальный университет имени
Юрия Федьковича, г. Черновцы, Украина

Скульчук Андрей Андреевич

Черновицкий национальный университет имени
Юрия Федьковича, г. Черновцы, Украина

Андрусяк Наталья Степановна,
кандидат биологических наук

Черновицкий национальный университет имени
Юрия Федьковича, г. Черновцы, Украина, e-mail:
n_andrusyak@ukr.net

ГЕОТУРИСТИЧЕСКИЕ ОБЪЕКТЫ КАРПАТСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

Цель: проанализировать современное состояние геотуристических объектов Карпатского национального природного парка и определить перспективы их использования для развития геотуризма.

Для достижения поставленной цели использовались *методы* теоретического анализа, описательный, картографический. В статье проанализировано теоретическую информацию о геотуризме и геотуристических объектов. Охарактеризованы туристические маршруты и образовательно-научные тропы, в которые вовлечены геотуристические объекты Карпатского национального парка и разработана картосхема их расположения.

Результаты: осуществлено теоретическое обоснование использования в туристической практике геологических объектов Карпатского НПП. Разработана таблица их современного практического использования.

Научная новизна: осуществлен анализ теоретического материала, который может быть использован экскурсоводами как индивидуальный текст. Разработана таблица практического использования геотуристических объектов Карпатского НПП, которая может быть использована для планирования туристических маршрутов и экскурсий.

Практическая значимость: данная статья позволяет использовать исследованную информацию с целью привлечения геотуристических объектов Карпатского НПП в туристических маршрутах и совершенствование уже имеющихся образовательно-научных и экологических троп КНПП.

Ключевые слова: геотуристические объекты, геотуризм, Карпатский национальный природный парк, туристический маршрут, образовательно-научная тропа, экологическая тропа.

UDC. 911.2.502.4

Hrynyk Mariia Ivanivna

Yuriy Fedkovich Chernivtsi national University,
Chernivtsi, Ukraine, e-mail:
mariiahrynyk@gmail.com

Tsurkan Mariia Viktorivna

Yuriy Fedkovich Chernivtsi national University,
Chernivtsi, Ukraine

Skulchyk Andrii Andriivych

Yuriy Fedkovich Chernivtsi national University,
Chernivtsi, Ukraine

Andrusyak Natalya Stepanivna,
Candidate of Biology Sciences

Yuriy Fedkovich Chernivtsi national University,
Chernivtsi, Ukraine, e-mail: n_andrusyak@ukr.net

GEOTOURIST OBJECTS OF CARPATHIAN NATIONAL NATURE PARK: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF THEIR USE

Objective: Analyse the current state of geotourist objects of Carpathian National Park and determine perspectives of their use in geotourism.

To achieve this goal was used such *methods* as method of theoretical analysis, descriptive and mapping. The article analyzes the theoretical information about geotourism and geotourist objects were analyzed in the article. The authors analyzed hiking trails and educational and scientific paths, which involved these objects. Geotourist objects of Carpathian National Park were described and the map was created.

Results: the theoretical justification for the use of geological objects of Carpathian NNP in the tourist practice. Table of their current practical use was created.

Scientific novelty: the analysis of theoretical material that can be used by guides as individual text was made. Table of geotourist objects of Carpathian NNP practical use was created, which can be used to plan travel routes and excursions.

The practical significance: the article allows to use research information to implicate geotourist objects of Carpathian NNP to tourist routes and to improve existing educational, scientific and ecological paths of Carpathian NNP. The data presented in the paper can be used for information provision.

Keywords: geotourist objects, geotourism, Carpathian National Nature Park, hiking trails, educational and scientific path, ecological trail.

Актуальність теми. Геотуризм – це новий вид туризму для України, який використовує геологічні (геоморфологічні) об'єкти з пізнавальними та естетичними цілями. Складна геологічна і геоморфологічна будова Карпатського національного парку стала чинником утворення різноманітних цікавих з наукової, освітньої та туристичної точки зору об'єктів, які при правильному використанні можуть стати геотуристичними атракціями. Карпатський національний природний парк має величезну кількість таких об'єктів, які не залучені до туристичної індустрії. Часто геотуристичні стають об'єктами природничих екскурсій та складовими екотурів, тому актуальним постає питання сучасного стану геотуристичних об'єктів КНПП та їх використання у геотуризмі.

Питання геотуризму малодосліджене, проте багато публікацій було розроблено такими науковцями як Мальська М.П., Зінько Ю.В., Шевчук О.М., Гілецький Й.Р.

За визначенням Т. Слонка та А. Кісінської-Свідзерської [13], геотуризм – це розділ пізнавального туризму, що ґрунтується на вивченні геологічних (геоморфологічних) об'єктів і процесів, а також отриманні від контакту з ними естетичних вражень.

Також варто розглянути визначення геотуризму, яке пропонує П. Рожицький [12] і розглядає геотуризм як певний різновид краєзнавчого туризму, що в деяких моментах може мати багато спільних рис із кваліфікованим (активним) туризмом.

Складна геологічна будова Карпатського національного парку стала чинником утворення цікавих з наукової, освітньої, туристичної точки зору об'єктів. На території КНПП виділено 15 геотуристичних об'єктів, які мають важливу туристичну цінність (див. рис.1). У складі геотуристичних маршрутів ці об'єкти використовуються по-різному (див. табл.1):

✓ Як окремий об'єкт екскурсій (стосується саме тих об'єктів, які вважаються найбільш привабливими з туристичної точки зору: болото Рудяк, Вухатий Камінь, озеро Несамовите, озеро Марічейка, водоспад «Пробій», водоспад «Женецький Гук», водоспад «Дівочі сльози», водоспад «Капливець», Прутський водоспад, Дзембронські водоспади);

- ✓ У складі туристичних шляхів (пішохідних та велосипедних маршрутів Українськими Карпатами, хребтом Явірник, на гори Магура, Говерха, Хом'як, Маковиця);
- ✓ У складі освітніх стежок (використовуються мало; серед геотуристичних об'єктів виділяють лише болото Рудяк та озеро Несамовите);
- ✓ Як об'єкт геологічних екскурсій і практик студентів геологічних і географічних факультетів – часто геологічні екскурсії є тематичними (використовуються майже всі геотуристичні об'єкти, які представлені на території Карпатського НПП).

Жоден із представлених об'єктів не задіяний у всіх формах туристичної діяльності. У трьох видах діяльності залучені болото Рудяк, Вухатий Камінь, озеро Несамовите, водоспад «Пробій», Прутський водоспад, Дзембронські водоспади. Варто вказати, що не усі цінні геотуристичні об'єкти можуть бути атракційними для геотуризму. Окрім наукового, освітнього, естетичного і пізнавального значення вони мають ще й достатнє інформаційно-освітнє забезпечення та хорошу доступність для відвідування [10].

Таблиця 1.

Практичне використання геотуристичних об'єктів Карпатського НПП

№ з/п	Назва об'єкта	Способи використання			
		Окремий об'єкт екскурсій	У складі туристичного шляху	У складі освітніх стежок	Об'єкт геологічних екскурсій і практик
1	Болото Рудяк				X
2	Вухатий камінь			X	
3	Озеро Несамовите				X
4	Озеро Марічейка			X	X
5	Водоспад «Пробій»			X	
6	Водоспад «Женецький Гук»			X	
7	Водоспад «Дівочі сльози»		X	X	
8	Водоспад «Капливець»		X	X	
9	Прутський водоспад			X	
10	Дзембронські водоспади			X	
11	Сульфатне джерело з високим вмістом срібла	X		X	
12	Сульфатне джерело з високим вмістом магнію	X		X	
13	Джерело слабо-кислої води	X		X	
14	Джерело сульфатно-	X	X	X	

	гідрокарбонатної води				
15	Джерело гідрокарбонатно-хлоридно-натрієвої води	X		X	

Болото Рудяк – верхове оліготрофне болото. На одному квадратному метрі тут живе понад 200 рослинних та тваринних організмів. Болото Рудяк, площею понад 100 гектарів, розташоване на висоті 850 метрів над рівнем моря. З червонокнижних рослин тут росте журавлина дрібнопліда та представники родини орхідних [8].

Вухатий камінь – це гора, розташована на території хребта Чорногора та причаровує чудернацькими формами кам'яних брил. Висота гори Вухатий камінь складає 1864 м [6]. Окрасою вершини гори є величні скельні виходи, з яких відкривається прекрасний вид на хребет. Скельні виходи з східної сторони нагадують людське вухо. Тому саме таку назву отримала гора.

Озеро Несамовите – високогірне озеро у Карпатах. Розташоване на висоті 1750 м над рівнем моря. З південного боку дно вкрите великими пласкими валунами, а з північного перекривається сірим ілистим ґрунтом. Глибина озера по всій площі коливається в межах 1-1,5 м. Поверхневого стоку Несамовите не має, однак нижче моренного валу витікає декілька струмків [7]. Озеро – це незвичайний, вражаючий куточок незайманої природи з високими кам'янистими або зеленими вершинами, глибокими долинами, вузькими стежинами і потоками з кришталево чистою водою.



Рис. 1. Розташування геологічних об'єктів на території Карпатського НПП

1 – Болото Рудяк; 2 – Вухатий камінь; 3 – Озеро Несамовите; 4 – Озеро Марічейка; 5 – Водоспад «Пробій»; 6 – Водоспад «Женецький Гук»; 7 – Водоспад «Дівочі сльози»; 8 – Водоспад «Капливець»; 9 – прутський водоспад; 10 – Дзембронські водоспади; 11 – Сульфатне джерело з високим вмістом срібла; 12 – Сульфатне джерело з високим

вмістом магнію; 13 – Джерело слабо-кислої води; 14 – Джерело сульфатно-гідрокарбонатної води; 15 – Джерело гідрокарбонатно-хлоридно-натрієвої води.

Озеро Марічейка – високогірне озеро на території КНПП, розташоване на висоті 1510 м. над рівнем моря [11]. Озеро оточене смерековим лісом, що створює високу естетичну привабливість для туристів.

Водоспад «Пробій» – це каскадний водоспад на р. Прут. Це один з найбільш повноводних, мальовничих і популярних водоспадів Карпат. Висота падіння води 8 м, кут нахилу — майже 45 градусів [4]. Від Пробія, до річч, вгору веде промаркований туристичний маршрут на хребет Явірник. А ще це місце слугує кінцем рафтингового маршруту Яремчанським каньйоном [11]. Водоспад Пробій – один з найчастіше відвідуваних у Карпатах пам'яток природи.

Водоспад «Женецький Гук» – дуже молодий географічний об'єкт, адже він утворився у післявоєнні роки в результаті повені. Місцеві жителі дали назву водоспаду «Гук» через гул (шум), що доноситься від нього. Висота падіння води становить 15м [2].

Водоспад «Дівочі сльози» – знаходиться на одній з приток р.Прут. Водоспад досить маленький. Висота потоку води становить 0,5м, ширина – 2м [2]. Відвідування водоспаду безкоштовне. Біля водоспаду облаштовані ділянки для відпочинку, при цьому він оточений буковим лісом, що створює естетичну туристичну привабливість.

Водоспад Капливець маловідомий серед туристів. Він знаходиться на потоці Пишному – правій притоці Прута. Особливістю водоспаду є те, що вода в ньому тихо струменить, перетинаючи скельний масив флішового типу [11]. Через водну ерозію Капливець стає щороку нижчим. Прохід до водоспаду безкоштовний.

Прутський водоспад – один з наймальовничіших водоспадів Українських Карпат. Розташований на висоті 1550-1600м. над рівнем моря, перепад води становить 80м. Водоспад складається з 6 каскадів, висота найбільшого з них – 12м [3]. Прутський водоспад виступає популярним туристичним об'єктом. Неподалік від нього проходить стежка, що веде на вершину Говерли.

Дзембронські водоспади – це каскад з 15-20 водоспадів, загальна висота яких сягає 100м. Водоспади розташовані на висоті 1400-1700м. над рівнем моря [11]. Водоспади також часто називають Смотрицькі, оскільки розташовані на схилах гори Смотрич. Поки що водоспади не є популярним туристичним об'єктом. Це пов'язано з поганою транспортною доступністю.

Сульфатне джерело з високим вмістом срібла розташоване біля смт. Ворохта. Біля джерела облаштована зона відпочинку. Звідси бере початок туристичний маршрут «На г. Магура».

Сульфатне джерело з високим вмістом магнію знаходиться у смт. Ворохта. Біля джерела облаштована зона відпочинку. Джерело

розташоване вздовж центральної дороги, що веде на туристичний маршрут «На гору Говерла».

Джерело слабо-кислої води розташоване у м. Яремче, облаштована зона відпочинку. Неподалік проходять маршрути «Стежка Довбуша» і «На гору Маковиця». Джерело сульфатно-гідрокарбонатної води знаходиться у м. Яремче. Біля джерела облаштована зона відпочинку. Поряд протікає р. Жонка, де щорічно традиційно проходить Йорданське водохреща.

Джерело гідрокарбонатно-хлоридно-натрієвої води знаходиться у с. Яблуниця. Тут облаштована зона відпочинку, звідки відкриваються мальовничі краєвиди на Горганський хребет, поряд проходить маршрут «На гору Хом'як».

Варто зазначити, що дані об'єкти є складовими туристичних та екскурсійних маршрутів. В основному вони розроблені для екскурсантів-природничників і тому поділені на науково-пізнавальні та екологічні. На території Карпатського НПП проходять науково-пізнавальні та екологічні стежки. До науково-пізнавальних належать: стежка на озеро Несамовите, урочище Вершок – урочище Жбир, Погорілець – полонина Шешурська – озеро Марічейка – це одна з найцікавіших науково-пізнавальних стежок не тільки на території Карпатського НПП, але й у всіх Карпатах. Вона охоплює природні комплекси з різноманітними ландшафтами і багатим рослинним покривом лісового і субальпійського поясів. До еколого-пізнавальних стежок належать: наш друг – природа, Кам'янка – вздовж Урочище Женець – гора Явірник, Урочище Женець – гора Хом'як, урочище Вередівський – гора Хом'як, на гору Говерла, полонина Бредулець – полонина Ягідний, село Дземброня – гора Піп Іван, село Шибени – село Погорілець – гора Гропинець – гора Піп Іван – озеро Марічейка – урочище Погорілець, урочище Женець, урочище Ломпарівка, Вольєрне господарство – полонина Черногориця.

Безперечно, геотуристичні об'єкти є унікальними природними утвореннями. З часом вони стають більш популярними серед туристів, особливо в останні два роки, коли кількість внутрішніх туристів збільшилося. Територія Карпатського НПП з наявною великою кількістю атрактивних геотуристичних об'єктів є однією із найбільш відвідуваних екотериторій. Варто зазначити, що у перспективі геосистеми Карпатського НПП здобудуть ще більшу популярність, проте, геосистеми Карпат зазнають негативного антропогенного та природного впливу. Саме тому для збереження цих унікальних туристичних об'єктів першочерговим є підвищення охорони, збереження та відтворення природних систем НПП, забезпечення регульованим використанням туристами частини територій із геооб'єктами. Фактично, необхідно відмовитися від охорони об'єктів у вузькому розумінні, а замінити – максимальним збереженням природних геосистем.

Список використаних джерел:

1. Водоспад Гук [Електронний ресурс] / Гори Карпати. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mycarpathians.com/index.php/vodospad-huk.html>

2. Водоспад Дівочі сльози [Електронний ресурс] / Гори Карпати. – Режим доступу до ресурсу: <http://hory.com.ua/turyzm/vodospad-divochi-slozy>
3. Водоспад під Говерлою або Прутський водоспад [Електронний ресурс] / Mountain. – Режим доступу до ресурсу: <http://mountains.in.ua/vodospadi/80-vodospad-pid-goverloyu-abo-prutskij-vodospad>
4. Водоспад Пробій у Яремче [Електронний ресурс] / Котедж «Кам'яний двір». – Режим доступу до ресурсу: <http://kamendvir.com.ua/articles/140728>
5. Екологічні стежки [Електронний ресурс] / Карпатський національний природний парк. – Режим доступу до ресурсу: <http://cnnp.if.ua/ekoturyzm/ekolohichni-stezhky>
6. Містика скель: «Вухатий камінь» захоплює чудернацькими формами кам'яних брил [Електронний ресурс] / Новини Рахівського району. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rakhivnews.in.ua/novini/rakhivschina/susplstvo/2706-mstika-skel-vuhatij-kamn-zahoplyuye-chudernackimi-formami-kamyanih-bril.html>
7. Озеро Несамовите [Електронний ресурс] / Rest. – Режим доступу до ресурсу: http://rest.if.ua/articles/ozero_nesamovyte/747
8. Пост-реліз Прес-туру «Збережемо природу – збережемо Україну!» [Електронний ресурс] / Карпатський національний природний парк. – Режим доступу до ресурсу: <http://cnnp.if.ua/component/content/article/9-public/novyny/196-post-reliz-pres-turu-zberezhemo-pryrodu-zberezhemo-ukrainu>
9. Репортер. Івано-Франківський обласний тижневик [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://report.if.ua/groshi/karpatskyj-pryrodnyj-park-na-frankivshchyni-cogorich-zarobyyv-787-tys-grn-zavdyaky-turystam/>
10. Шевчук О.М. Використання геолого-геоморфологічних об'єктів Львівської області для геотуризму / О.М. Шевчук, М.Б. Іваник // Матеріали міжнародної наукової конференції «Геотуризм: практика і досвід» (28-30 березня 2014). – Львів: НВФ «Карти і атласи», 2014. – С. 17-22.
11. Karpaty.UA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://guide.karpaty.ua/>
12. Rozycki P, Klasyfikacja wspolczesnych form turystyki, GeoTurystyka, 2005, Т. 2, № 1 (2), S. 13–23.
13. Słomka T., Kicińska-Świederska A., Geoturystyka – podstawowe pojecia, GeoTurystyka, 2004, Т. 1, № 1, S. 5–7.

Список использованных источников:

1. Водопад Гук [Электронный ресурс] / Горы Карпаты. - Режим доступа к ресурсу: <http://www.mycarpathians.com/index.php/vodospad-huk.html>
2. Водопад Девичьи слезы [Электронный ресурс] / Горы Карпаты. - Режим доступа к ресурсу: <http://hory.com.ua/turyzm/vodospad-divochi-slozy>
3. Водопад под Говерлой или Прутский водопад [Электронный ресурс] / Mountain. - Режим доступа к ресурсу: <http://mountains.in.ua/vodospadi/80-vodospad-pid-goverloyu-abo-prutskij-vodospad>
4. Водопад Пробой в Яремче [Электронный ресурс] / Коттедж «Каменный двор». - Режим доступа к ресурсу: <http://kamendvir.com.ua/articles/140728>
5. Экологические тропы [Электронный ресурс] / Карпатский национальный природный парк. - Режим доступа к ресурсу: <http://cnnp.if.ua/ekoturyzm/ekolohichni-stezhky>
6. Мистика скал: «Ушастый камень» захватывает причудливыми формами каменных глыб [Электронный ресурс] / Новости Раховского района. - Режим доступа к ресурсу: <http://www.rakhivnews.in.ua/novini/rakhivschina/susplstvo/2706-mstika-skel-vuhatij-kamn-zahoplyuye-chudernackimi-formami-kamyanih-bril.html>
7. Озеро душепаздирающее [Электронный ресурс] / Rest. - Режим доступа к ресурсу: http://rest.if.ua/articles/ozero_nesamovyte/747

8. Пост-релиз Пресс-тура «Сохраним природу - сохраним Украину!» [Электронный ресурс] / Карпатский национальный природный парк. - Режим доступа к ресурсу: <http://cnnp.if.ua/component/content/article/9-public/novyny/196-post-reliz-pres-turu-zberezheho-pryrodu-zberezheho-ukrainu>
9. Репортер. Ивано-Франковский областной еженедельник [Электронный ресурс] - Режим доступа к ресурсу: <http://report.if.ua/groshi/karpatskyj-pryrodnyj-park-na-frankivshchyni-cogorich-zarobyv-787-tys-grn-zavdyaky-turystam/>
10. Шевчук А.М. Использование геолого-геоморфологических объектов Львовской области для геотуризма / А.Н. Шевчук, М.Б. Иваник // Материалы международной научной конференции «Геотуризм: практика и опыт» (28-30 марта 2014). - Львов: НПФ «Карты и атласы», 2014. - С. 17-22.
11. Karpaty.UA [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://guide.karpaty.ua/>
12. Rozycki P, Klasyfikacja wspolczesnych form turystyki, GeoTurystyka, 2005, T. 2, № 1 (2), S. 13–23.
13. Słomka T., Kicińska-Świederska A., Geoturystyka – podstawowe pojecia, GeoTurystyka, 2004, T. 1, № 1, S. 5–7.

References:

1. Waterfall Hook [electronic resource] / Carpathian Mountains. - Access to the property: <http://www.mycarpathians.com/index.php/vodospad-huk.html>
2. Maiden Tears Waterfall [electronic resource] / Carpathian Mountains. - Access to the property: <http://hory.com.ua/turyzm/vodospad-divochi-slozy>
3. Waterfall under Hoverla Prut waterfall or [electronic resource] / Mountain. - Access to the property: <http://mountains.in.ua/vodospadi/80-vodospad-pid-goverloyu-abo-prutskij-vodospad>
4. Break waterfall in Yaremche [electronic resource] / Cottage "stone house". - Access to the property: <http://kamendvir.com.ua/articles/140728>
5. Environmental paths [electronic resource] / Carpathian National Nature Park. - Access to the property: <http://cnnp.if.ua/ekoturyzm/ekolohichni-stezhky>
6. Mystic rock "eared stone" captures the fanciful shapes of boulders [electronic resource] / News Rakhiv district. - Access to the website: <http://www.rakhivnews.in.ua/novini/rakhivschina/susplstvo/2706-mstika-skel-vuhatiy-kamn-zahoplyuye-chudernackimi-formami-kamyanih-bril.html>
7. Lake Nesamovyte [electronic resource] / Rest. - Access to the property: http://rest.if.ua/articles/ozero_nesamovyte/747
8. Post-release press tour "Save nature - save Ukraine!" [Electronic resource] / Carpathian National Nature Park. - Access to the website: <http://cnnp.if.ua/component/content/article/9-public/novyny/196-post-reliz-pres-turu-zberezheho-pryrodu-zberezheho-ukrainu>
9. Reporter. Ivano-Frankivsk Regional weekly [electronic resource] - Access to pecypcy: <http://report.if.ua/groshi/karpatskyj-pryrodnyj-park-na-frankivshchyni-cogorich-zarobyv-787-tys-grn-zavdyaky-turystam/>
10. Shevchuk OM Using geological and geomorphological objects Lviv region for heoturyzmu / AM Shevchuk, MB Ivanyk // Proceedings of the International Conference "Heoturyzm: Practice and Experience" (28-30 March 2014). - Lviv: SPC "maps and atlases," 2014. - P. 17-22.
11. Karpaty.UA [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://guide.karpaty.ua/>
12. Rozycki P, Klasyfikacja wspolczesnych form turystyki, GeoTurystyka, 2005, T. 2, № 1 (2), S. 13–23.
13. Słomka T., Kicińska-Świederska A., Geoturystyka – podstawowe pojecia, GeoTurystyka, 2004, T. 1, № 1, S. 5–7.